

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : สัญญาเลขที่ RDG5550018

ชื่อโครงการ : รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาใน

ภาคใต้: การสื่อสารคุณค่าและการพัฒนาเชิงบูรณาการ

ชื่อนักวิจัย : ดร.แม่ชีกฤษณา รัชชาโณม , ดร.แสวง นิลนามะ, พระมหาเกรียงศักดิ์
อินทปญโญ

ระยะเวลาโครงการ : พฤษภาคม 2555 – สิงหาคม 2556

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้: การสื่อสารคุณค่าและการพัฒนาเชิงบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรม อัตลักษณ์ และกระบวนการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและกระบวนการสื่อสารคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดที่มีความสัมพันธ์กับการกระบวนการพัฒนาเชิงบูรณาการในมิติของการท่องเที่ยวและการสร้างสังคมสมานฉันท์ 3) เพื่อศึกษาเส้นทางและประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ 4) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ และ 5) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้มี 3 รูปแบบได้แก่

1) เส้นทางพุทธธรรมเชิงบูรณาการ: การท่องเที่ยวตามจาริกประวัติศาสตร์ศรีวิชัย และพระธาตุแดนใต้ 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมะ 3) เส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตคู่วิถีธรรม: เส้นทางธรรม แหล่งท่องเที่ยวศูนย์รวมจิตใจชุมชน โดยแต่ละเส้นทางมีความโดดเด่นและคุณค่าทางพระพุทธศาสนาที่สามารถสื่อสารหลักธรรม ตลอดจนความโดดเด่นเชิงสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นหากภาครัฐและภาคท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการพัฒนาความโดดเด่นของแต่ละวัดในเส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ จนสามารถยกระดับมาตรฐานองค์ความรู้ การบริหารจัดการที่เหมาะสมกับสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่กำลังเปลี่ยนไปของสังคมไทย การท่องเที่ยวลักษณะเช่นนี้จะ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับการท่องเที่ยวของไทยในอนาคต

สำหรับการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวของวัดในภาคใต้ นั้น จากการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ส่วนใหญ่ มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวในระดับชาติได้ อย่างไรก็ตามท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยไปสู่สังคมอาเซียนและสังคมนานาชาติในอนาคต มาตรฐานด้านการทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว การประชาสัมพันธ์ การจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดการสิทธิประโยชน์ยังเป็นประเด็นที่ต้องการการจัดการอย่างเป็นมาตรฐาน และเนื่องจากพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนานั้นมีลักษณะเฉพาะทางกฎหมาย ตลอดจนความสำคัญทางประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น การพัฒนาและยกระดับไปสู่มาตรฐานสากล จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคมต้องให้ความร่วมมือร่วมกันในการผลักดันยุทธศาสตร์ดังกล่าว

คณะผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้ ควรเน้นให้หน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม

ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวให้กับแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค เพราะแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยนั้น มีศักยภาพที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมให้เป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชชาติพันธุ์อันเป็นจุดเด่นที่จะรองรับการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตได้

Abstract

This research examines Model and Process of Buddhism-based Tourism Management in Southern Thailand : Value-oriented Communication and Integrated Development. The objectives of this thesis are: 1) to study styles, activities, identity and processes of Buddhist Touring in the Southern region of Thailand; 2) to study behavior of tourists and the process of expressing values of each religious tourist location (temples) that is related to the development of integration in aspect of tourism and creating the society of harmonious; 3) to study the possible routes and to evaluate remaining resources of Buddhist touring in the southern region of Thailand; 4) to establish a network of Buddhist touring in the southern region of Thailand; 5) to analyze effects of tourism on Buddhist way of life and culture, including the possible guideline to develop the religious tourist location (temples) in the southern part of Thailand

The result shows that the Buddhist tourism routes in the southern part of Thailand can be separated in to three main types: 1) “Integration of Buddhist Moral Code” route: follow in footsteps of Sri Vichai’s history inscription and visit “The Buddha’s relics of the south”; 2) Dharma traveling route; 3) Route of life and moral: morality path, tourist location of the community

Each of the routes has it own uniqueness and contains Buddhist’s values that can express the Dharmic principle .Moreover ,all these routes have interesting local cultures and architectural beauties that would take one’s breath away , so if the government(both national and local) gives enough attention to develop these unique beauties of the temples on the southern routes to another level , where our knowledge is developed and we already have the proper administrative method to cope with Thailand’s economic and cultural transition of these days , the touring of this kind will be another option of Thailand tourism business’s future .

For the evaluation of Buddhist touring resources of temples in the southern region of Thailand , the study shows that most of Buddhist tourist locations in the south are capable to subtend a national tourism ,however, among all these on-going changes of Thailand(as a preparation for AEC and future international society), The standard of long-term tourism planning , public relations , environmental management and privilege matters are still the issue to discuss . And because that our targeted locations are religious places, they have their own legal particularities. Also , they contain important social history , culture and way of life , beliefs of each localities ,so developing and upgrading to the universal standard is a very delicate Matter that government (national and local) has to work together with civil society to push the strategy forward.

Researchers see that the guideline of developing process for Buddhist touring in the southern region of Thailand should encourage government's organizations, for example: Ministry of Tourism and Sports, ministry of education, ministry of interior and ministry of culture, to establish a Buddhist and cultural touring development strategy at the same time. This is because Thailand needs to improve the tourism standard of each religious tourist locations to fit in with the local tourism development strategy. Buddhist tourism locations in Thailand have potentials to be promoted as multi-cultural (and multi-ethnicity) touring routes, which will be an advantages when we enter Asian Economic Community in years to come.